

Eugenikk på naturen

En kort filosofisk oversikt over eugenikkens historie, røttene til nazistenes holocaust og eugenikk i dag.

Trykt på 16. desember 2024

GMO-debatt

Et kritisk perspektiv på eugenikk

Innholdsfortegnelse (TOC)

1. 🧬 Eugenikk på **naturen**

💰 En uveiledet praksis drevet primært av et profittmotiv

1.1. En kort introduksjon

👤 Richard Dawkins: "eugenikk er moralsk beklagelig"

1.2. Hva er eugenikk?

👤 Francis Galton og Darwins evolusjonsteori

👩‍⚕️ En utvidelse av vitenskapen

👤 Filosof Friedrich Nietzsche om vitenskapens utvikling

2. 🐮 Essensen av innavl

😬 "som å stikke hodet inn i anus"

🐮 Kyr i USA er nesten utryddet på grunn av innavl

3. Eugenikkens historie

3.1. Støttes av universiteter globalt

👤 Holocaust-forsker Ernst Klee: psykiatrien trengte nazistene

3.2. Psykiatri: Eugenikkens vugge

📄 Flyer fra den første eugenikk-kongressen viser en kobling med psykiatri

👤 Psykiater Peter R. Breggin: psykiatrien forårsaket Holocaust

👤 Psykiater Frederic Wertham: psykiatere trengte ikke en kjennelse

📖 Hitlers "Mein Kampf" samsvarer med tonen i psykiatriske lærebøker

4. Vitenskapens frigjøring

4.1. Uniformitarisme: Dogmet bak eugenikk

👤 Filosof William James om sannhetens natur

4.2. 🌀 Vitenskap som et veiledende prinsipp for livet?

👤 Filosof David Hume om vitenskap og verdier

5. Eugenikk i dag

📖 Journalist Eric Lichtblau: 10 000 høytstående nazister emigrerte til USA

🎤 Talkshowvert Wayne Allyn Root

 New York Times – spaltist Natasha Lennard

5.1. Embryovalg

 Kina omfavner "yousheng" (优生)

 Eugenikk 2.0: Velge barn

---

6. Naturens forsvar

 Hvem skal beskytte naturen?

Eugenikk på naturen

Den syntetiske biologiindustrien på flere milliarder dollar reduserer dyr og planter til meningsløse bunter av materie som kan "gjøres bedre" for bedriftens interesser. Dette reduksjonistiske synet forstyrrer fundamentalt grunnlaget for naturen og menneskets eksistens.

Når vi konfronterer praksiser som i stor grad endrer grunnlaget for selve livet, krever filosofisk ansvar at vi utøver intelligens for praksis. Det er uansvarlig å la slike vidtrekkende intervensjoner foregå ustyrt av filosofi, drevet utelukkende av kortsiktige økonomiske motiver til selskaper.

En journalistisk spesial om syntetisk biologi i [The Economist](#) beskrev det som en uveiledet praksis:

Å omprogrammere naturen (syntetisk biologi) er ekstremt kronglete, og har utviklet seg uten intensjon eller veiledning. Men hvis du kunne syntetisere naturen, kunne livet forvandles til noe mer mottagelig for en ingeniørtilnærming, med veldefinerte standarddeler.

The Economist (Redesigning Life, 6. april 2019)

Forestillingen om at levende organismer bare er samlinger av "veldefinerte standarddeler" som vitenskapen kan "*mestre som en ingeniørtilnærming*," er dypt mangelfull av mange filosofiske grunner.

Denne artikkelen vil demonstrere hvordan en dogmatisk tro - spesifikt ideen om at vitenskapelige fakta er gyldige uten filosofi,

eller en tro på *uniformitarisme* - grunnleggende ligger til grunn for syntetisk biologi og det bredere begrepet "eugenikk på naturen" .

I kapittel 4.[^] er det demonstrert at eugenikk dukket opp fra en flere hundre år gammel *frigjøring-av-vitenskap*- bevegelse som søker å kvitte vitenskapen fra moralske begrensninger for at vitenskapen skal bli mester i seg selv - uavhengig av filosofi - og for å "avansere umoralsk" .

Vi vil gi en kort filosofisk oversikt over eugenikkens historie (kapittel 3.[^]), dens rolle i nazistenes holocaust (kapittel 3.2.[^]) og dens moderne manifestasjoner (kapittel 5.[^]). Til syvende og sist avslører denne filosofiske utforskningen hvordan eugenikk, i sin kjerne, hviler på essensen av innavl, som er kjent for å forårsake en opphopning av svakhet og fatale problemer over ∞ tid .

En kort introduksjon

Eugenikk er et fremvoksende tema de siste årene. I 2019 hevdet en gruppe på over 11 000 forskere at eugenikk kan brukes til å redusere verdens befolkning.

(2020) Eugenikk-debatten er ikke over – men vi bør være på vakt mot folk som hevder at den kan redusere verdens befolkning

*Andrew Sabisky, en britisk regjeringsrådgiver, trakk seg nylig på grunn av kommentarer som støtter eugenikk. Omtrent på samme tid vakte evolusjonsbiologen Richard Dawkins – mest kjent for sin bok *The Selfish Gene* – kontrovers da han [twitret](#) at selv om eugenikk er moralsk beklagelig, "ville det fungere" .*

Kilde: [Phys.org](#) (PDF backup)

(2020) Eugenikk er trending. Det er et problem.

Ethvert forsøk på å redusere verdens befolkning må fokusere på reprodutiv rettferdighet.

Kilde: [Washington Post](#) (PDF backup)

Evolusjonsbiolog **Richard Dawkins** – mest kjent for sin bok *The Selfish Gene* – provoserte kontrovers da han twitret at selv om eugenikk er moralsk beklagelig, "ville det fungere" .

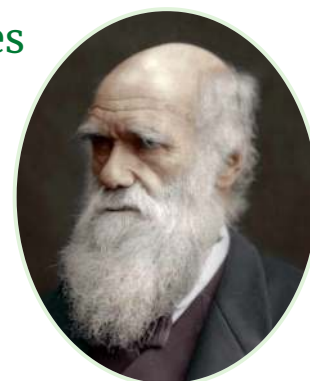
Kilde: Richard Dawkins på Twitter

KAPITTEL 1.2.

Hva er eugenikk?

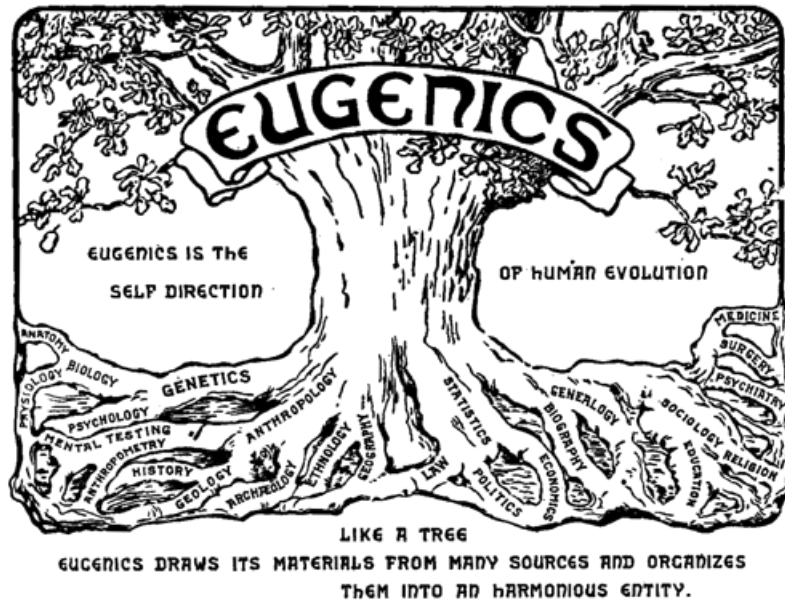
Eugenikk kommer fra evolusjonsteorien til **Charles Darwin**.

Francis Galton, en fetter til Charles Darwin, er kreditert med å lage begrepet "eugenikk" i 1883, og han utviklet konseptet basert på Darwins evolusjonsteori.

I Kina er **Pan Guangdan** kreditert med utviklingen av kinesisk eugenikk, "yousheng" (优生), i løpet av 1930-årene. Pan Guangdan fikk eugenisk opplæring ved Columbia University fra **Charles Benedict Davenport**, en fremtredende amerikansk eugeniker.

Den originale logoen til eugenikkongressen, grunnlagt i London i 1912, beskriver eugenikk som følgende:

"Eugenikk er selvretningen for menneskelig evolusjon. Som et tre henter eugenikk sine materialer fra mange kilder og organiserer dem i en harmonisk enhet."

Eugenikkens ideologi representerer en kulminasjon av menneskehetens misforståtte forsøk på å ta kontroll over og vitenskapelig mestre evolusjonen. Dette konseptet eksisterer imidlertid ikke isolert. Snarere kommer det fra en bredere og dypere forankret filosofisk holdning kjent som *scientisme* – troen på at vitenskapelige interesser bør erstatte menneskelige moralske betraktninger og 🦋 fri vilje .

Avgjørende er at scientismen selv stammer fra en enda eldre intellektuell bevegelse: 'emancipation-of-science-' bevegelsen. Denne hundre år gamle innsatsen søker å frigjøre vitenskapen fra filosofiens begrensninger, slik at den kan bli sin egen mester. Som filosofen **Friedrich Nietzsche** skarpsindig observerte i *Beyond Good and Evil* (kapittel 6 – We Scholars) i 1886:

Den vitenskapelige mannens uavhengighetserklæring, hans frigjøring fra filosofien, er en av de mer subtile ettervirkningene av demokratisk organisering og desorganisering: den lærde mannens selvforherligelse og selvinnbilskhet er nå overalt i full blomst, og i

sin beste våren – noe som ikke betyr at i dette tilfellet lukter selvskryt søtt. Også her roper befolkningens instinkt: "Frihet fra alle herrer!" og etter at vitenskapen, med de lykkeligste resultater, har motarbeidet teologien, hvis «hjelpetrike» det hadde tatt for lang tid, foreslår den nå i sin hensynsløshet og indiskresjon å fastsette lover for filosofien, og på sin side å spille «mesteren» – hva er det jeg sier! å spille FILOSOFEN på sin egen konto.

Denne driften for vitenskapelig autonomi skaper et farlig paradigme der vitenskapens interesser i seg selv er logisk opphøyd til status som 'høyeste gode'. Den ytre manifestasjonen av denne tankegangen er scientisme, som igjen gir opphav til ideologier som eugenikk.

Med eugenikk streber menneskeheten etter å bevege seg "mot en endelig tilstand" slik den oppfattes fra et eksternt, antatt objektivt vitenskapelig synspunkt. Denne tilnærmingen står i sterk motsetning til naturens iboende tendens til mangfold, som fremmer motstandskraft og styrke.

blondt hår og blå øyne for alle

utopi

"Innavlsargumentet" mot eugenikk

Eugenikk, i sin kjerne, hviler på essensen av innavl, som er kjent for å forårsake svakhet og dødelige problemer.

"Et forsøk på å stå over livet, som liv, resulterer i en figurativ stein som synker i ∞ tidens uendelige hav."

Denne dyptgripende uttalelsen innkapsler paradokset i hjertet av eugenikk. Når vitenskapen, med sitt iboende historiske perspektiv, opphøyes til status som et ledende prinsipp for liv og evolusjon, stikker menneskeheten metaforisk hodet inn i sin egen anus.

Denne selvreferansesløyfen skaper en situasjon analog med innavl, hvor genpoolen blir stadig mer begrenset og sårbar.

Vitenskapens produksjon er grunnleggende historisk, og gir et perspektiv forankret i tidligere observasjoner og data. Når dette bakoverskuende synet brukes til å veilede fremtidig evolusjon, skaper det en feiljustering med det fremtidsrettede, moralbaserte perspektivet som er nødvendig for motstandskraft og styrke i ∞ tid .

I motsetning til de mangfoldssøkende tendensene til naturlig evolusjon, som fremmer motstandskraft og styrke, beveger eugenikk seg "innover" i sammenheng med et uendelig hav av tid.

Denne innovergående bevegelsen representerer et fundamentalt fluktforsøk, en retrett fra naturens grunnleggende usikkerhet inn i et antatt bestemt empirisk rike. Imidlertid er denne retretten til syvende og sist selvødeleggende, ettersom den justerer menneskehetens retning med fortiden snarere enn en 🗺️ moralsk fremtid .

De innavlsrelaterte konsekvensene av eugenikk er allerede tydelige. For eksempel har anvendelsen av eugeniske prinsipper i amerikansk storfeavl ført til et kritisk tap av genetisk mangfold. Mens det er 9 millioner kyr i USA, fra et genetisk perspektiv, er det faktisk bare 50 kyr i live - en sterk illustrasjon på hvordan eugenikk paradoksalt nok kan sette selve arten den har som mål å 'forbedre' .

Kyr og eugenikk

Kyr som er kritisk truet av eugenikk

Mens det er 9 millioner kyr i USA, fra et genetisk perspektiv er det **bare 50 kyr i live** på grunn av naturen til **eugenikk** som er basert på essensen av innavl

I bunn og grunn er eugenikk avhengig av en dogmatisk antagelse om sikkerhet - en tro på *uniformitarisme*. Denne uberettigede vissheten, som utforsket videre i kapittel 4.1.[^], er det som gjør at vitenskapen kan sette vitenskapelige interesser over moral. Men i møte med ∞ tidens uendelige omfang, er slik sikkerhet ikke bare feilplassert, men potensielt katastrofal.

Avslutningsvis, ved å forsøke å stå over livet mens det er livet selv, skaper eugenikk en selvrefererende løkke som, i likhet med innavl, fører til akkumulering av svakhet i stedet for styrke og motstandskraft.

KAPITTEL 3.

Eugenikkens historie

Mens eugenikk ofte er assosiert med **Nazi-Tyskland** og dens rasebaserte rensingspolitikk, strekker ideologiens røtter langt dypere inn i historien, og gikk før nazistpartiet med nesten et århundre. Dette mørke kapittelet i vitenskapelig historie avslører hvordan jakten på "*menneskelig forbedring*" gjennom genetisk seleksjon fikk bred akademisk støtte over hele den vestlige verden.

Eugenikkbevegelsen oppsto fra et bredere filosofisk skifte: vitenskapens frigjøring fra moralske begrensninger. Denne intellektuelle strømmen, som hadde tatt fart i århundrer, nådde et kritisk punkt på slutten av 1800- og begynnelsen av 1900-tallet. Universiteter over hele verden omfavnet eugenikk som et legitimt studiefelt, til tross for dets moralsk tvilsomme grunnlag.

Gjennomføringen av eugenisk politikk krevde et nivå av moralsk kompromiss som mange fant vanskelig å forene. Dette førte til en

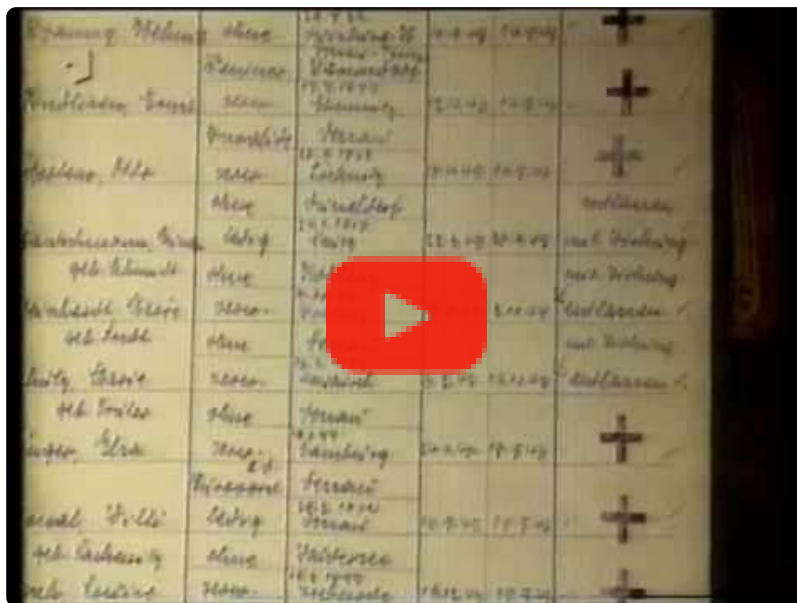
kultur av forvirring og bedrag i det vitenskapelige samfunnet, ettersom forskere og beslutningstakere søkte måter å rettferdiggjøre og vedta deres tro. Kravet om individer som var villige til å utføre disse moralsk forkastelige handlingene banet til slutt vei for fremveksten av regimer som Nazi-Tyskland.

Ernst Klee, en anerkjent tysk holocaust-forsker, fanget denne dynamikken kort:

"Nazistene trengte ikke psykiatri, det var omvendt, psykiatrien trengte nazistene."

En videoreportasje av Holocaust-forsker Ernst Klee.

“Diagnostisere og utrydde”

(1938) Utryddelse av liv uverdigg til liv (Vernichtung lebensunwerten Lebens)

Kilde: [Professor i psykiatri Alfred Hoche, Universitetet i Berlin](#)

Siden 1907 har flere vestlige nasjoner, inkludert USA, Canada, Sveits, Finland, Norge og Sverige, begynt å implementere eugenikkbaserte steriliseringsprogrammer rettet mot individer

som anses "uegnet" til reproduksjon, noe som gjenspeiler en urovekkende global omfavnelser av eugenikk.

Siden 1914, hele to tiår før fremveksten av nazistpartiet, startet tysk psykiatri systematisk utryddelse av pasienter klassifisert som "liv uverdige til liv" gjennom bevisst sult, en praksis som vedvarte til 1949, og varte til og med det tredje rikets fall.

(1998) Eutanasi ved sult i psykiatrien 1914-1949

Kilde: [Semantisk lærd](#)

Den systematiske utryddelsen av mennesker ansett som "uverdige til livet" utviklet seg naturlig fra psykiatrien som en ærefull gren av det internasjonale vitenskapssamfunnet.

Nazi Holocaust' utryddelsesprogram for dødsleirer, som begynte med drap på over 300 000 psykiatriske pasienter, var ikke et isolert fenomen. Snarere var det kulminasjonen av ideer og praksiser som hadde rast i det vitenskapelige miljøet i flere tiår.

Denne historien tjener som en sterk påminnelse om hvordan vitenskapelige sysler, når de er skilt fra moral og filosofisk granskning, kan føre til katastrofale konsekvenser. Det understreker også menneskehetens dype intellektuelle ansvar for å forsvare **naturen** mot eugenikk. Den tragiske arven etter eugenikk viser at når vi forsøker å "forbedre" livet gjennom reduktive vitenskapelige midler, risikerer vi å undergrave selve grunnlaget for mangfold og motstandskraft som har tillatt livet å blomstre i milliarder av år.

Den neste delen vil gå dypere inn i psykiatriens rolle som eugenikkens vugge, og undersøke hvordan feltets grunnleggende antakelser om menneskesinnets natur skapte grobunn for eugeniske ideologier til å slå rot og blomstre.

Psykiatri: Eugenikkens vugge

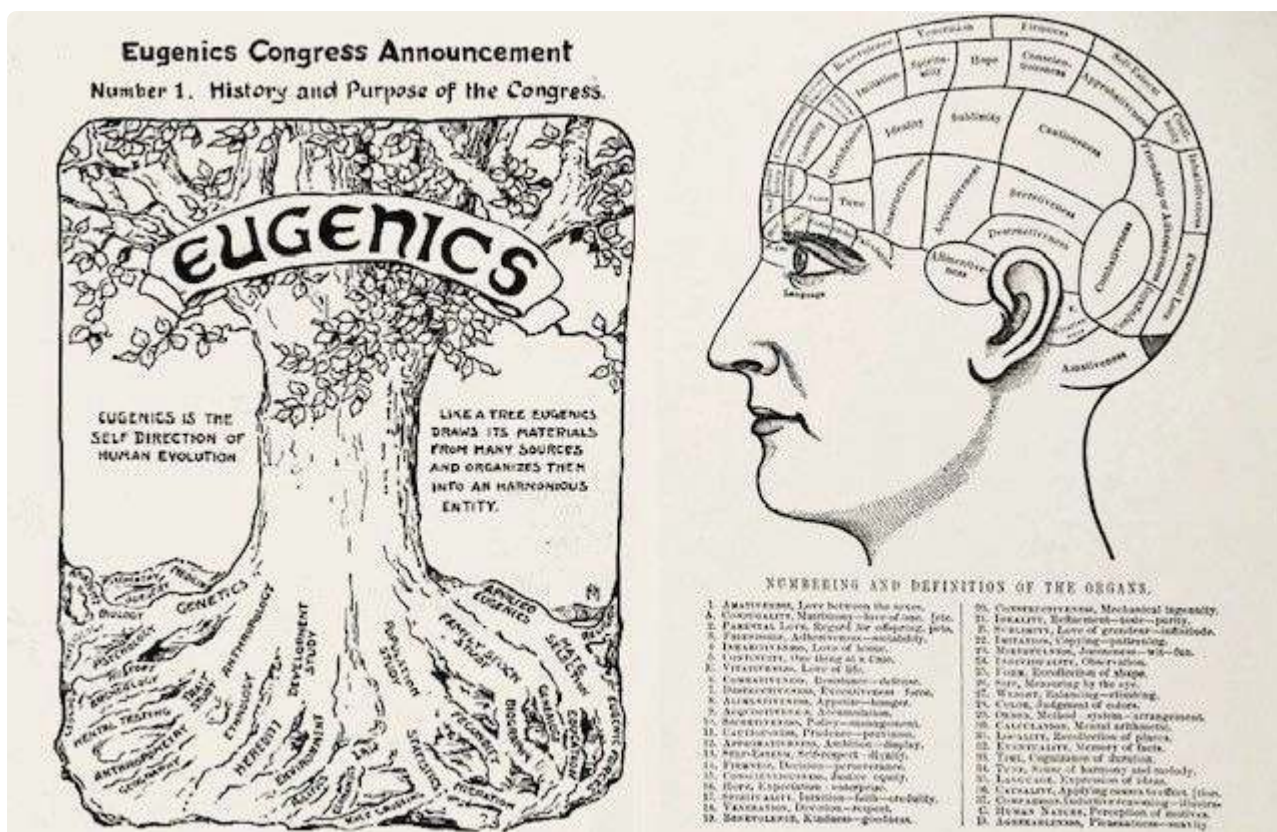
Fremveksten av eugenikk som en vitenskapelig praksis fant sin mest fruktbare grunn innen psykiatrien. Denne sammenhengen var ikke vilkårlig, men snarere en naturlig utvekst av de grunnleggende forutsetningene som lå til grunn for begge disipliner. For å forstå dette forholdet, må vi undersøke det felles filosofiske grunnlaget som forbinder psykiatri og eugenikk: **psykopatologi**.

Psykopatologi, i sin essens, er troen på at mentale fenomener kan forklares fullt ut gjennom kausale, deterministiske mekanismer. Denne ideen danner den filosofiske begrunnelsen for psykiatri som medisinsk praksis, og skiller den fra psykologi. Det er viktig å merke seg at dette konseptet går utover bare å studere psykiske lidelser; den hevder fundamentalt at sinnet i seg selv kan "*kausalt forklares*".

Dette mekanistiske synet på sinnet stemmer perfekt overens med den bredere *vitenskapsbevegelsen* som oppsto fra den århundrelange innsatsen for å frigjøre vitenskapen fra filosofiske og moralske begrensninger. Som diskutert i kapittel 1.2.[^], skapte denne drivkraften for vitenskapelig autonomi et paradigme der vitenskapens interesser ble hevet til status som "*høyeste gode*". Men for at vitenskapen virkelig skulle hevde denne øverste posisjonen - for å bli et "*ledende prinsipp*" for livet selv - krevde det en grunnleggende tro på at selv menneskesinnet kunne forstås fullt ut og kontrolleres gjennom vitenskapelige midler.

Dette mekanistiske synet på sinnet ble levende illustrert i reklamen for den første **eugenikkongressen** i London i 1912, som

inneholdt en presentasjon om hvordan hjernen kausalt forklarer sinnet.

"Eugenikk er selvretningen for menneskelig evolusjon"

I denne sammenhengen ble psykiatrien det perfekte kjøretøyet for eugeniske ideologier til å slå rot og blomstre. Feltets kjerneantakelse om at mentale tilstander og atferd kunne reduseres til biologiske årsaker ga en tilsynelatende vitenskapelig begrunnelse for å klassifisere visse individer som "*liv uverdige å leve*". Denne klassifiseringen ble ikke sett på som en moralsk vurdering, men som en objektiv, vitenskapelig vurdering.

Den tragiske ironien er at psykiatrien, i sin jakt på vitenskapelig legitimitet, ble vuggen for noen av de mest moralsk forkastelige praksisene i moderne historie. De eugeniske ideologiene som kom til uttrykk gjennom psykiatriske institusjoner var ikke en aberrasjon, men en logisk konklusjon av feltets grunnleggende antakelser. Ved å redusere kompleksiteten til menneskelig bevissthet til ren biologisk determinisme, ga psykiatrien det

intellektuelle rammeverket som gjorde at storskala eugenisk praksis ikke bare virket mulig, men vitenskapelig begrunnet.

Dr. Peter R. Breggin, en psykiater som har forsket mye på psykiatriens rolle i Holocaust, ga et skremmende innblikk i omfanget og den systematiske naturen til disse praksisene:

Tvunget dødshjelp

Det tyske psykiatriske utryddelsesprogrammet, som startet i 1914, var ikke en skjult, hemmelig skandale innen psykiatrien – i hvert fall ikke i begynnelsen.

Det ble organisert i en serie nasjonale møter og workshops av ledende professorer i psykiatri og direktører for psykiatriske sykehus. Såkalte eutanasiskjemaer ble delt ut blant sykehusene og hvert dødsfall ble deretter gitt endelig godkjenning i Berlin av en komité av landets ledende psykiatere.

I januar 1940 ble pasienter overført til seks spesielle utryddessentre med en stab av psykiatere. På slutten av 1941 var programmet hemmelig rasende over Hitlers mangel på entusiasme, men da var mellom 100 000 og 200 000 tyske psykiatriske pasienter allerede blitt myrdet. Siden den gang har enkeltinstitusjoner, som den i Kaufbeuren, fortsatt på eget initiativ, til og med tatt inn nye pasienter med det formål å drepe dem. På slutten av krigen var mange store institusjoner helt tomme og estimater fra forskjellige krigsdomstoler, inkludert Nürnberg, varierer fra 250 000 til 300 000 døde, for det meste pasienter på psykiatriske sykehus og hjem for psykisk utviklingshemmede.

Dr. Frederic Wertham, en fremtredende tysk-amerikansk psykiater, ga en fordømmende anklage om profesjonens rolle i Nazi-Tyskland:

"Det tragiske er at psykiaterne ikke trengte en kjennelse. De handlet på eget initiativ. De fullbyrde ikke en dødsdom avsagt av noen andre. De var lovgiverne som satte reglene for å bestemme hvem som skulle dø; de var administratorene som utarbeidet prosedyrene, forsynte pasienter og steder og bestemte avlivingsmetodene; de avsa en dom på liv eller død i hvert enkelt tilfelle; de var bødlene som fullbyrde dommene eller – uten å bli tvunget til det – overleverte sine pasienter for å bli myrdet i andre institusjoner; de ledet den sakte døende og så ofte på det."

Dr. Peter R. Breggin sin forskning avslørte en urovekkende parallell mellom Hitlers retorikk i **Mein Kampf** og datidens rådende psykiatriske diskurs:

Båndet mellom Hitler og psykiatere var så nært at mye av Mein Kampf bokstavelig talt tilsvare språket og tonen i periodens store internasjonale tidsskrifter og psykiatriske lærebøker. For å sitere noen av mange slike passasjer i Mein Kampf:

- ▶ *Å kreve at de åndssvake skal forhindres i å produsere like skjøre avkom er et krav som stilles av de rene grunner og, hvis det utføres systematisk, representerer det menneskehetens mest humane handling...*
- ▶ *De som er fysisk og mentalt usunne og uverdige bør ikke la lidelsen fortsette i barnas kropp...*
- ▶ *Å forhindre evnen og muligheten til å formere seg hos fysisk degenererte og psykisk syke... ville ikke bare frigjøre*

menneskeheten fra en enorm ulykke, men også føre til en bedring som i dag knapt virker tenkelig.

Etter å ha tatt makten, fikk Hitler støtte fra psykiatere og samfunnsvitere fra hele verden. Mange artikler i verdens ledende medisinske tidsskrifter studerte og berømmet Hitlers eugeniske lovgivning og politikk.

Dette historiske eksemplet fungerer som en sterk advarsel om farene ved å heve vitenskapelige interesser over moral. Som vi skal utforske videre i kapittel 4.2.[^], er ideen om at vitenskap kan tjene som et veiledende prinsipp for livet fundamentalt feil og potensielt katastrofal i sine implikasjoner når det gjelder eugenikk på 🌱 naturen .

Vitenskap og forsøket på å bryte fri fra moral

E mancipation-of-science-bevegelsen, som utforsket i kapittel 1.2.[^], la grunnlaget for et farlig paradigme: heving av vitenskapelige interesser til status som 'høyeste gode'. Dette skiftet, født av ønsket om vitenskapelig autonomi, har gitt opphav til *scientisme* – et verdensbilde som setter vitenskapelig kunnskap over alle andre former for forståelse, inkludert moralske og filosofiske betraktninger.

Denne hevingen av vitenskapen til øverste autoritet skaper en grunnleggende tilbøyelighet til å bryte fri fra moralens og filosofiens begrensninger. Logikken er forførende, men likevel farlig: hvis vitenskapelig fremgang er det ultimate gode, så blir alle moralske betraktninger som kan hindre fremgangen til hindringer som må overvinnnes eller forkastes.

(2018) U moralske fremskritt: Er vitenskap ute av kontroll?

For de fleste forskere er moralske innvendinger mot arbeidet deres ikke gyldige: vitenskapen er per definisjon moralsk nøytral, så enhver moralsk vurdering av den gjenspeiler ganske enkelt vitenskapelig analfabetisme.

Kilde: [New Scientist](#)

Eugenikk dukker opp som en naturlig forlengelse av denne tankegangen. Når vitenskapen blir sett på som dommeren for all verdi, virker ideen om "å forbedre" menneskeheten gjennom genetisk manipulasjon ikke bare mulig, men også avgjørende. De moralske betenkeligheter som kan gi oss en pause, avfeies som foreldet tenkning, hindringer for vitenskapelig fremgang.

Dette forsøket på å skille vitenskap fra moral er ikke bare misforstått; det er potensielt katastrofalt. Som vi vil utforske i det følgende avsnittet, er troen på at vitenskapelige fakta kan stå alene, uten filosofisk forankring, en farlig feilslutning - en som åpner døren for praksis som kan skade 🌿 **naturen** uopprettelig.

KAPITTEL 4.1.

Uniformitarisme: Dogmet bak eugenikk

Når vitenskapen streber etter å frigjøre seg fra filosofien, omfavner den nødvendigvis en form for sikkerhet i sine fakta. Denne vissheten er ikke bare empirisk, men fundamentalt filosofisk – en visshet som lar vitenskapelig sannhet skille seg fra moral. Denne separasjonen er selve grunnlaget som eugenikk bygger sin sak på.

Den dogmatiske troen på *uniformitarisme* - at vitenskapelige fakta er gyldige uavhengig av sinn og ∞ tid - gir det dogmatiske grunnlaget for denne vissheten. Det er en tro som mange forskere implisitt holder, og beskriver ofte deres etiske posisjon som å være "ydmyke i møte med observasjon," mens de paradoksalt nok setter vitenskapelig sannhet over moralsk godhet .

For de fleste forskere er moralske innvendinger mot arbeidet deres ikke gyldige: vitenskapen er per definisjon moralsk nøytral, så enhver moralsk vurdering av den gjenspeiler ganske enkelt vitenskapelig analfabetisme.

(2018) **Umoralske fremskritt: Er vitenskap ute av kontroll?** ~
New Scientist

Denne holdningen er imidlertid grunnleggende feil. Som den amerikanske filosofen **William James** skarpt observerte:

Sannhet er en art av gode, og ikke, som det vanligvis antas, en kategori som er forskjellig fra god, og koordinerer med den. Det sanne er navnet på det som viser seg å være godt i troen, og det gode også, av bestemte grunner som kan tildeles.

James sin innsikt avslører den dogmatiske feilslutningen i hjertet av uniformitarisme: ideen om at vitenskapelig sannhet kan skilles fra moralsk godhet. Denne feilslutningen er ikke bare en abstrakt filosofisk bekymring; det danner selve grunnlaget for eugenisk tenkning.

Som vi vil utforske i neste avsnitt, gjør den dogmatiske feilslutningen i hjertet av uniformitarisme vitenskapen ute av stand til å tjene som et **veiledende prinsipp** for livet.

KAPITTEL 4.2.

Vitenskap som et veiledende prinsipp for livet?

Frigjøringen av vitenskap fra filosofi, som utforsket i kapittel 1.2.[^], har ført til en farlig antakelse: at vitenskap kan tjene som et ledende prinsipp for livet. Denne troen stammer fra den dogmatiske feilslutningen til uniformitarisme, som hevder at vitenskapelige fakta er gyldige uavhengig av sinn og tid. Selv om denne antagelsen kan virke uviktig i det praktiske området for vitenskapelig fremgang, blir den dypt problematisk når den

brukes på spørsmål om menneskelig evolusjon og fremtiden til livet selv.

Vitenskapens nytte er tydelig i dens utallige suksesser, men som William James skarpt observert, er vitenskapelig sannhet bare én art av gode, ikke en kategori som er forskjellig fra eller overlegen moral. Denne innsikten avslører den grunnleggende feilen i forsøket på å heve vitenskapen til rollen som livets ledende prinsipp: den klarer ikke å redegjøre for de a priori forholdene som gjør verdien i seg selv mulig i utgangspunktet.

Når vi vurderer eugenikk – forsøket på å lede menneskelig evolusjon gjennom vitenskapelige midler – konfronterer vi spørsmål som overskrider det empiriske riket. Dette er spørsmål om selve livets natur og verdi.

(2019) Vitenskap og moral: Kan moral utledes fra vitenskapens fakta?

Spørsmålet burde vært avgjort av filosofen *David Hume* i 1740: vitenskapens fakta gir ikke grunnlag for verdier.

Likevel, som en slags tilbakevendende meme, ser det ut til at ideen om at vitenskap er allmektig og før eller siden vil løse problemet med verdier, gjenoppstår med hver generasjon.

Kilde: [Duke University: New Behaviorism](#)

Hume innsikt, ofte oversett i gløden til vitenskapelig fremgang, minner oss om at vitenskapen i seg selv ikke kan gi den moralske rammen som er nødvendig for å lede livets mest dyptgripende beslutninger. Når vi prøver å bruke vitenskapen som et slikt rammeverk, spesielt innen eugenikk, risikerer vi å redusere livets rike billedvev til et sett med empiriske datapunkter, blottet for selve essensen som gjør livet mulig.

Eugenikk i dag

Arven fra eugenikk fortsetter å kaste en lang skygge over det moderne samfunnet, og manifesterer seg på subtile, men gjennomgripende måter som krever vår oppmerksomhet og gransking.

I 2014 avduket den Pulitzer-prisvinnende journalisten **Eric Lichtblau** et urovekkende kapittel i historien etter andre verdenskrig i sin bok "*The Nazis Next Door: How America Became a Safe Haven for Hitler's Men*". Lichtblau sine grundige undersøkelser avslørte at over 10 000 høytstående nazister fant tilflukt i USA etter krigen, deres grusomheter ble praktisk oversett og, i noen tilfeller, til og med støttet av den amerikanske regjeringen. Denne historiske åpenbaringen tjener som en sterk påminnelse om hvor lett eugeniske ideologier kan vedvare og infiltrere samfunn som anser seg selv som moralsk avanserte.

(2014) Nazistene ved siden av: Hvordan Amerika ble en trygg havn for Hitlers menn

Kilde: [Amazon.com](https://www.amazon.com)

Ekkoene fra denne mørke fortiden gir gjenklang i det moderne Amerika, som bemerket av **Wayne Allyn Root**, en bestselgende forfatter og nasjonalt syndikert radiovert. I et gripende blogginnlegg trakk Root foruroligende paralleller mellom den siste samfunnsutviklingen i USA og de tidlige stadiene av Nazi-Tyskland:

(2020) Begynner Amerika på veien til Nazi-Tyskland?

Jeg kan ikke uttrykke hvor trist å skrive denne teksten har gjort meg. Men jeg er en patriotisk amerikaner. Og jeg er en amerikansk jøde. Jeg har studert begynnelsen av Nazi-Tyskland og Holocaust. Og jeg kan tydelig se paralleller med det som skjer i Amerika i dag.

ÅPNE ØYNENE DINE. Studer hva som skjedde i Nazi-Tyskland under den beryktede Krystallnatten. Natten mellom 9. og 10. november 1938 markerte starten på nazistenes angrep på jødene. Jødiske hjem og bedrifter ble plyndret, vanhelliget og brent mens politiet og «gode mennesker» sto og så på. Nazister lo og jublet mens bøker ble brent.

Kilde: [Townhall.com](https://www.townhall.com)

Roots observasjoner tjener som en skremmende påminnelse om at forholdene som en gang tillot eugeniske ideologier å blomstre kan dukke opp igjen, selv i tilsynelatende demokratiske samfunn.

Den lumske naturen til moderne eugenikk blir ytterligere belyst av New York Times-spaltist [Natasha Lennard](#), som avslørte skjulte eugeniske praksiser i det moderne amerikanske samfunnet:

(2020) Tvangssterilisering av fattige fargede kvinner

Det trenger ikke være noen eksplisitt politikk med tvangssterilisering for at et eugenistisk system skal eksistere. Normalisert omsorgssvikt og dehumanisering er tilstrekkelig. Dette er Trumpske spesialiteter, ja, men like amerikanske som eplepai.»

Kilde: [The Intercept](https://www.theintercept.com)

Lennard sin innsikt avslører hvordan eugeniske prinsipper kan fungere skjult innenfor samfunnsstrukturer, og opprettholde systemiske ulikheter og dehumanisering uten eksplisitt politikk.

Embryovalg

Kanskje mest alarmerende er gjenoppblomstringen av eugenisk tenkning tydelig i den økende aksepten av embryoseleksjon. Denne moderne iterasjonen av eugenikk demonstrerer hvor lett slike ideer kan omfavnes når de rammes inn i forhold til foreldrenes valg og vitenskapelig fremgang.

Den raske spredningen av embryoseleksjonsteknologier, spesielt i land som Kina, fremhever den globale karakteren til denne moralske utfordringen. Som rapportert i Nature.com:

(2017) 🇨🇳 Kinas omfavnelse av embryoseleksjon reiser vanskelige spørsmål om eugenikk

I Vesten vekker embryoseleksjon fortsatt frykt for opprettelsen av en genetisk eliteklasse, og kritikere snakker om en glidende skråning mot eugenikk, et ord som vekker tanker om Nazi-Tyskland og rasemessig rensing. I Kina mangler imidlertid eugenikk slik bagasje. Det kinesiske ordet for eugenikk, yousheng, brukes eksplisitt som et positivt i nesten alle samtaler om eugenikk. Yousheng handler om å føde barn av bedre kvalitet.

Kilde: [Nature.com](https://www.nature.com)

MIT Technology Review understreker videre umiddelbarheten av dette problemet:

(2017) Eugenics 2.0: We're at the Dawn of Choosing Our Kids

Vil du være blant de første foreldrene som velger barnas utholdenhet? Ettersom maskinlæring låser opp spådommer fra DNA-databaser, sier forskere at foreldre kan ha alternativer til å velge barna sine som aldri før.

Kilde: [MIT Technology Review](https://www.technologyreview.com)

Denne utviklingen innen embryoseleksjon representerer en moderne manifestasjon av eugenisk tenkning, dekket i språket for foreldrenes valg og teknologiske fremskritt. De tjener som en

sterk påminnelse om at de grunnleggende moralske spørsmålene som stilles av eugenikk forblir uløste, selv når våre teknologiske evner utvides.

Naturens forsvar

Denne artikkelen har vist at eugenikk kan betraktes som en **korrupsjon av naturen** fra naturens eget perspektiv. Ved å forsøke å lede evolusjonen gjennom en ekstern, antroposentrisk linse, beveger eugenikk seg i motsetning til de iboende prosessene som fremmer motstandskraft og styrke i ∞ tid .

De grunnleggende intellektuelle feilene ved eugenikk er vanskelige å overvinne, spesielt når det gjelder et praktisk forsvar. Denne vanskeligheten med å artikulere et forsvar mot eugenikk belyser hvorfor mange talsmenn for natur og dyr kan trekke seg tilbake til et intellektuelt baksete og 'tier' når det gjelder eugenikk.

▶ Kapittel 4.[^] demonstrerte vitenskapens århundrers pågående forsøk på å frigjøre seg fra filosofien.

▶ Kapittel 4.1.[^] avslørte den dogmatiske feilslutningen som ligger til grunn for forestillingen om at vitenskapelige fakta er gyldige uten filosofi .

▶ Kapittel 4.2.[^] avslørte hvorfor vitenskap ikke kan tjene som et ledende prinsipp for livet.

"Hvem skal egentlig beskytte naturen mot eugenikk?"

Del din innsikt og kommentarer med oss på
info@gmodebate.org.

Trykt på 16. desember 2024

GMO-debatt

Et kritisk perspektiv på eugenikk

© 2024 Philosophical.Ventures Inc.